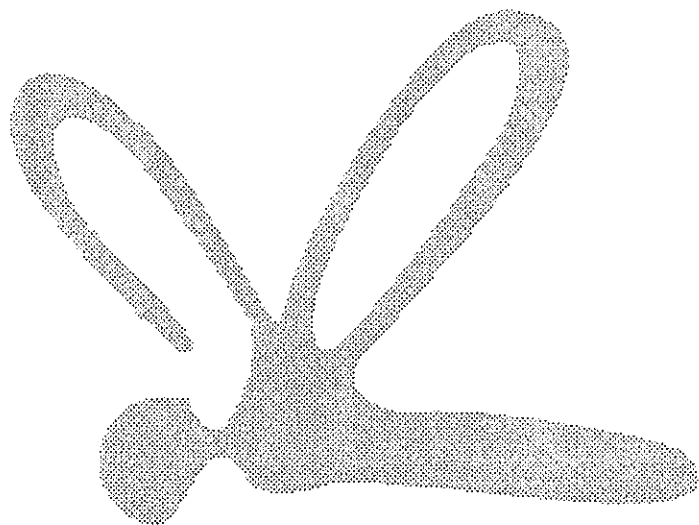

NVL Nieuwsbrief

Mededelingenorgaan van de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie

december 1998 (2)

Nummer 4

Oproep Libellenwaarnemingen

Gezocht: verzender Nieuwsbrief

NVL-activiteiten in 1999

Zet in je agenda !!! Libellenstudiedag is zaterdag 13 maart

Afzender:
NVL
Muddegoorn 78
9403 NK Assen

is voor:

NVL
Nieuwsbrief
Mededelingenorgaan van de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie

Deze

Port Betaald
WAGENINGEN

Nieuwsbrief is het mededelingenblad van de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.
ISSN: 1387 - 4470
Verschijnt vier maal per jaar.
Oplage 350 exemplaren

Kopijsluitingsdatum

NVL-nieuwsbrief 1: 15 februari 1999.

Redactie:

Victor Mensing

Redactie-adres

Victor Mensing
Haringvlietstraat 50
7417 TH Deventer
0570 - 624553
E-mail: VictorM@Pollux.nl

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (NVL)

Voorzitter: Vincent Kalkman
Secretaris: Gerard Abbingh
Penningmeester:
Willem-Jan Hoeffnagel
Redactievertegenwoordiger:
Klaas-Douwe Dijkstra
Activiteiten-coördinatoren: Kees Goudsmits & Robert Ketelaar
Bestands-coördinator:
Michiel van der Weide

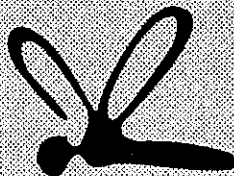
Postadres NVL

Gerard Abbingh
Muddegooi 78
9403 NK Assen
0592 - 347108

Lidmaatschap NVL

Leden en bibliotheken	f25,-
Jongeren (Van 25 jaar)	f15,-
Buiten Nederland	f30,-

Genoemde bedragen graag overmaken op giro 76.15.700 t.n.v. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie te Hilversum. (Jongeren)-leden ontvangen *Brachytron* en *Nieuws*.

Activiteitenprogramma 1999

Hier volgen de data van een kampje, excursies en andere landelijke dagen in 1999. De excursies zijn zoveel mogelijk over Nederland en het jaar verspreid, zodat zoveel mogelijk mensen zoveel mogelijk soorten in zoveel mogelijk biotopen kunnen zien. Het kampje zal een inventarisatie-weekend worden in het kader van het Limburgse atlasproject. Nieuw is de speciale larvehuidjesdag voor mensen die daarin geïnteresseerd zijn, maar nog weinig ervaring met het determineren hebben. In maart is er natuurlijk de jaarlijkse dag met allerlei formele-, informele- en informatieve zaken, zoals de ledenvergadering en presentaties. Aan sommige activiteiten zullen kosten verbonden zijn zoals fiets-, boot- en zaalhuur en natuurlijk reiskosten. Schrijf de data alvast in je agenda. In de volgende nieuwsbrieven zullen de activiteiten uitgebreider aan bod komen.

Zaterdag 6 februari Larvehuidjesdag voor specialisten

Deze dag is voor diegenen die enthousiast worden van de drie haartjes aan de binnenkant van de labiale palpen van *Orthetrum coerulescens*. Gelieve je snel op te geven want er is maar beperkt ruimte.

Zaterdag 13 maart Ledenvergadering en studiedag

Deze wordt net als in 1998 in het zalencentrum CSB (Kromme Nieuwegracht 39, Utrecht) gehouden.

Zaterdag 24 april Larvehuidjesdag voor beginners

Speciaal voor mensen die meer willen leren over de herkenning van deze bewijzen van voortplanting.

Zaterdag 8 mei Excursie Weerribben

Deze dag is met name bedoeld om de Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*) te zien in dit fraaie laagveengebied.

Zondag 6 juni Excursie Winterswijk

Excursie naar de gevarieerde Achterhoek waar veel interessante soorten zijn te verwachten.

25 t/m 27 juni Weekend Zuid Limburg

Op zoek naar onontdekte soorten in slecht onderzochte gebieden. Tevens proberen we voor diegenen die vorig jaar de excursie naar de Encigroeve misten een herkansing te regelen.

14 augustus Excursie duinen Zuid Holland

Waarschijnlijk worden de duinen bij Wassenaar aangedaan.

28 augustus Excursie Drenthe

Hopelijk kan het nu, in tegenstelling tot afgelopen keer, wel door gaan en is het beter weer. Het doel is nogmaals om de Noordse glazenmaker (*Aeshna subarctica*) in de omgeving van Appelscha aan te treffen.

Kees Goudsmits (030-6915296)

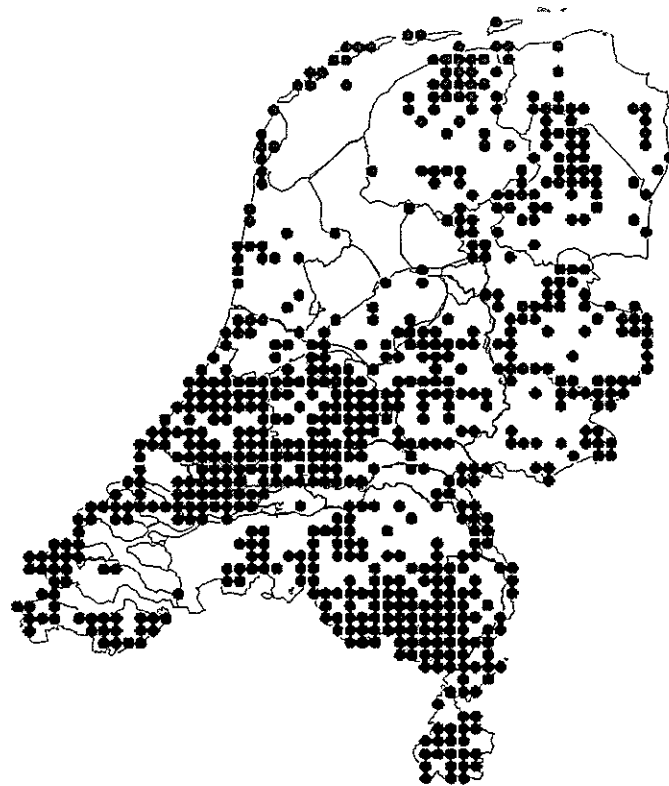
Robert Ketelaar (0317-411056)

Stuur libellenwaarnemingen naar de NVL!

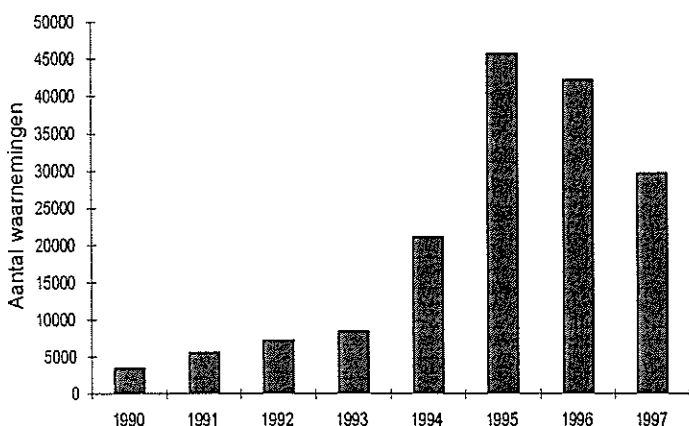
De NVL werkt samen met het EIS en De Vlinderstichting aan het onderhouden van de databank met alle Nederlandse libellenwaarnemingen. De databank is zeer omvangrijk geworden door het Atlasproject van de afgelopen jaren. Ook na het atlasproject gaat het verzamelen van de waarnemingen door. Wat er met de waarnemingen gebeurt en waarom het insturen van waarnemingen nog steeds belangrijk is wordt in dit stuk uitgelegd.

Waarom zijn libellenwaarnemingen zo belangrijk?

De Atlas van de Nederlandse Libellen zal begin 2000 verschijnen en vele waarnemers zullen trots hun stippen in de verspreidingskaarten opzoeken. Een atlasproject vormt dan ook een belangrijk kader om de moeite te nemen in eigen waardevolle veldgegevens beschikbaar te stellen: je ziet er immers iets van terug. De atlas vormt ook een belangrijke basis om verder te werken aan een betere bescherming van de Nederlandse libellen. De waarnemingen uit het libellenbestand zijn bijvoorbeeld gebruikt bij het samenstellen van de Rode Lijst. Op deze lijst staan de libellensoorten die de laatste jaren sterk achteruit zijn gegaan en daarmee een bedreigde of kwetsbare positie hebben. Deze lijst vormt voor de overheid en de particuliere natuurbescherming een handvat voor het nemen van maatregelen. Zonder een zo compleet mogelijk databestand zou het opstellen van een Rode Lijst niet mogelijk zijn.

Figuur 2. Uurhokken waarin libellenwaarnemingen uit 1997 in het bestand aanwezig zijn.

Figuur 1. Het aantal waarnemingen per jaar vanaf 1990 dat opgenomen is in het databestand libellen.

In de afgelopen jaren is het bestand enorm gegroeid. Momenteel hebben we ongeveer 220.000 (!) waarnemingen opgeslagen. Het is heel goed te zien dat libellen in de afgelopen tien jaar steeds meer in de belangstelling zijn gekomen bij waarnemers (figuur 1). Ook zijn de waarnemingen redelijk goed verspreid over heel Nederland, zelfs als we de waarnemingen uit een enkel jaar, bijvoorbeeld 1997 bekijken (figuur 2). Dit is enorm belangrijk, want dat vergroot de betrouwbaarheid en inzetbaarheid van het databestand enorm. We vragen dan ook aan iedereen om in de komende jaren het verzamelen en insturen van waarnemingen gewoon door te zetten.

Het gebruik van het databestand

In 1997 tekenden de NVL, EIS en De Vlinderstichting een samenwerkingsovereenkomst. Hierin zijn afspraken vastgelegd en taken verdeeld. De NVL verzorgt het tijdschrift "Brachytron", organiseert lezingendagen, excursies en kampen en is een belangrijk aanspreekpunt voor diverse activiteiten. EIS-Nederland is met name verantwoordelijk voor de opbouw en het beheer van het databestand, evenals betaalde opdrachten die in relatie staan met bestandsanalyse. De Vlinderstichting is het eerste aanspreekpunt voor libellenwerkgroepen, libellenwaarnemers en het insturen van waarnemingen. Daarnaast voert zij betaalde opdrachten uit die meer in relatie staan tot de ecologie en het beheer van libellen. De samenwerking verloopt tot ieders tevredenheid. In het afgelopen jaar zijn de nodige projecten uitgevoerd of in uitvoering, waarbij in alle gevallen informatie uit het databestand is gebruikt. Een paar voorbeelden:

Provinciale analyses.

Een groot deel van de verantwoordelijkheid van het natuurbeleid ligt bij de provincies. Gelderland en Overijssel hebben inmiddels opdracht gegeven om de verspreiding en trend van de Rode-lijstsoorten in hun provincie te analyseren. We hopen dat meer provincies zullen volgen. Op basis van deze analyse worden de prioriteiten voor de bescherming van libellen in de betreffende provincie vastgesteld.

De Groene glazenmaker in Groningen.

Onderzoek naar de verspreiding en ecologie van de Groene glazenmaker.

Monitoring rivieruiterwaarden.

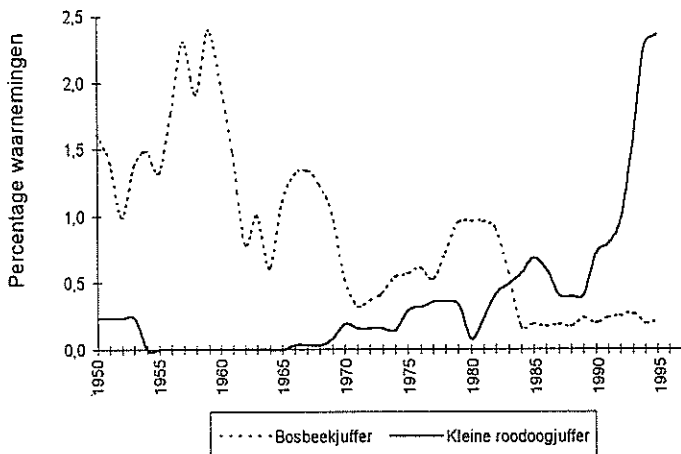
Onderzoek naar de ontwikkeling van de libellenfauna in ontkleide natuurontwikkelingsterreinen langs de grote rivieren.

Diverse korte analyses.

In het kader van bijvoorbeeld Milieu Effect Rapportages of opstellen van streekplannen zijn een aantal kleine analyses gemaakt van bijvoorbeeld de meest waardevolle libellenbiotopen in een bepaald gebied.

Het Atlasproject in Limburg.

Een atlasproject is zeer stimulerend om waarnemingen te verzamelen en diegene die niet zonder deze stimulans kunnen nu hun energie kwijt in de provincie Limburg. Het doel van dit project is het maken van verspreidingskaarten op kilometerhokniveau. Het project wordt georganiseerd door het Natuurhistorisch Genootschap en De Vlinderstichting. Ook de NVL ondersteunt dit initiatief. Het is de bedoeling dat dit Limburgse initiatief vervolgt krijgt in andere provincies en/of regio's.

Figuur 3. Trend van de Kleine roodoogjuffer en de Bosbeekjuffer in de afgelopen 50 jaar. De Kleine roodoogjuffer is sterk vooruit gegaan, de Bosbeekjuffer is nog nooit zo zeldzaam geweest.

Hoe gaat het inleveren van waarnemingen in zijn werk?

Het insturen van waarnemingen blijft dus belangrijk. Het de belangrijkste basis voor het beschermingswerk van libellen en kennis over de verspreiding van de Nederlandse soorten. Voor het inleveren van waarnemingen zijn speciale formulieren en een handleiding beschikbaar. Deze zijn gratis verkrijgbaar bij De Vlinderstichting. Op de formulieren kunnen enige tientallen waarnemingen genoteerd worden. Maak bij zeldzame soorten altijd een foto en noteer de kenmerken op grond waarvan de determinatie is gebaseerd. Hiervoor is ruimte op de achterkant van het formulier. Waarnemingen van zeldzame soorten worden voorgelegd aan de CWNO (zie Nieuwsbrief nr 2 van 1998). Het is ook mogelijk computerbestanden met waarnemingen aan te leveren. Het handigste is het om voor deze bestanden gebruik te maken van het format van de landelijke databank. Een voorbeeldbestandje is ook bij De Vlinderstichting te krijgen. De ingevulde formulieren en databestanden kunnen opgestuurd worden naar de NVL p/a De Vlinderstichting. Na snelle controle worden de for-

mulieren via het EIS verwerkt en gearchiveerd. Het EIS verzorgt ook het databeheer.

Leden van de NVL kunnen altijd waarnemingen opvragen.

NVL leden die bijvoorbeeld een gebied gaan inventariseren of een artikel willen schrijven kunnen gebruik maken van de landelijke databank. Neem hiervoor contact op met de waarnemingencoördinator van de NVL. In de afgelopen twee jaar hebben al veel leden van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. De NVL verwacht in retour de verzamelde waarnemingen en het eventuele rapport of publicatie.

Verkrijgen van formulieren of voorbeeldbestandjes:

De Vlinderstichting
Postbus 506
6700 AM WAGENINGEN
0317-467346
vlinders@bos.nl

Insturen van de waarnemingen:

NVL p/a De Vlinderstichting (zie hierboven)

Opvragen waarnemingen:

Michiel van der Weide
Heidevenstraat 223
6533 TP Nijmegen

*Michiel van der Weide (NVL),
Robert Ketelaar (De Vlinderstichting)
& Roy Kleukers (EIS).*

Hulp gevraagd voor de NVL-Nieuwsbrief

De NVL is opzoek naar iemand die zorg wil dragen voor de vermenigvuldiging en verzending van de NVL-Nieuwsbrief. De Nieuwsbrief komt 4 keer per jaar uit en wordt bij verzending twee keer gecombineerd met de Brachytron. Degene die hiervoor mogelijkheden heeft en de redactie graag wil ondersteunen wordt verzocht contact op te nemen met:

*Victor Mensing
0570-624553*